

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 26 Şubat 2025

Sayı: 9721

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**24897**

Aşağıda belirtilen sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından yanıtlanmasını arz ederim. 25.02.2025

Dr. İlhami Özcan AYGUN
CHP Tekirdağ Milletvekili

1989 senesinde devreye giren bilime aykırı uygulamalar sonucu geri dönülemez biçimde hasara uğratılan Marmara Denizi ekosistemi, kentsel ve endüstriyel kirlilik ve bu kirliliğe karşı sürdürülen vurdumduymazlık sonucu çok ciddi dönüşümler göstermiştir. Özellikle 2021 yılının Ocak ayında başlayıp tüm Marmara Denizi'ni etkisi altına alan müsilaj (deniz salyası) oluşumu, deniz ekosisteminin yıllarca süren tahribatının somut bir göstergesi olmuştur.

Yapılan araştırmalar başta Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere Marmara Denizi'ne dökülen atıkların yol açtığı kirliliğin boyutlarını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Öyle ki Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere sanayi atıklarının yoğunlaştığı bölgelerde, denizin ilk 30 metresinden sonra "hipoksi eşiği" olarak bilinen, balıkların yaşayamayacağı, 5 miligram/litre seviyesinden daha düşük oksijen oranlarının saptanmasıdır. Bu, Marmara Denizi ekosisteminde denge eşiğinin aşıldığını göstermektedir. Zira tekrar görülmeye başlayan müsilaj, bu tahribatın geldiği noktayı ortaya koymaktadır.

Marmara Denizi'ndeki biyolojik çeşitlilikteki dramatik azalma, deniz ekosisteminin artık çöküş sürecine girdiğini göstermektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı halen herhangi bir somut adım atmamış; müsilaj krizinin ardından, 6 Haziran 2022 tarihinde açıkladığı 22 maddelik Eylem Planı'nı halen hayata geçirmemiştir.

Özetle; Tekirdağ Ergene Derin Deşarj Şirketi'nin organize sanayi bölgelerinden aldığı atık suları 50 kilometre taşıyarak, Tekirdağ Yenice bölgesinden, kıydan 4 kilometre açığa Marmara Denizi'ne pompalaması, ek biyolojik ve kimyasal hasarlara neden olmuş, deniz ekosistemine büyük darbe vurmuştur.

Bu bağlamda;

1. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakan olduğu 2011 yılında söylediği "Ergene'yi Haliç gibi temizleyeceğiz" sözü ne zaman gerçekleşecek?
2. Marmara Denizi'nde müsilaj oluşumunun tekrar gündeme geldiği bugünlerde; başta Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere bu sanayi atıklarının kontrol altına alınması için Bakanlık olarak hangi somut adımları atmayı planlıyorsunuz?

3. Marmara Denizi Çevresel İzleme Projesi (MAREM) kapsamında 200 istasyon ve 450 farklı noktada yapılan ölçme ve değerlendirmeler göstermiştir ki Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarjının etkili olduğu Marmara Denizi'nin birçok noktasında anoksik (oksijen bulunmayan) bölgelerin oluştuğu ve canlı çeşitliliğinin yok olduğu tespit edilmiştir. Marmara Denizi'ni "fosseptik" haline getiren bu anlayışa "dur" diyecek misiniz?
4. Marmara Denizi Çevresel İzleme Projesi (MAREM) çerçevesince bir sene süren izleme çalışmalarında Marmara Denizi'ndeki balıkların karaciğer ve üreme organlarında büyük hasara yol açan hastalık bulguları tespit edilmiştir. Halk sağlığını tehdit eden bu çevre sorunu hakkında bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır?
5. Marmara Denizi'ne dökülen atık suyun geri kazanımını öngören "membran" ve "reverse osmos" konularında bir gelişme sağlandı mı?
6. 6 Haziran 2021 tarihinde açıklanan 22 maddelik Eylem Planı'nın 3. maddesinde yer alan "Marmara Denizi'nin tamamını koruma alanı olarak belirleme çalışmaları başlatılacak, 2021 yılı sonuna kadar tamamlanacak" hedefi için nasıl bir gelişme sağlanmıştır?
7. Eylem Planı'nın 5. maddesinde yer alan "Bölgede bulunan mevcut atık su arıtma tesislerinin tamamı ileri biyolojik arıtma tesisine dönüştürülecek" hedefi için gelinen aşama nedir?
8. Eylem Planı'nın 6. maddesinde yer alan "Marmara Denizi'ne deşarj yapan atık su arıtma tesislerinin deşarj standartları 3 ay içerisinde güncellenerek hayata geçirilecek" ifadesi kapsamında deşarj standartlarında hangi parametrelerde Marmara Denizi lehine kısıtlamaya gidilmiştir?
9. Eylem Planı'nın 7. maddesinde yer alan "Arıtılmış atık suların mümkün olan her yerde yeniden kullanımı artırılacak, desteklenecek. Temiz üretim teknikleri uygulanacak" hedefi kapsamında nasıl bir aşamaya gelinmiştir?
10. Eylem Planı'nın 8. maddesinde yer alan "Atık su arıtma tesislerini gerektiği gibi işletmeyen OSB'lerin rehabilitasyon ve iyileştirme çalışmalarıyla ileri arıtma teknolojilerine geçişi hızlandırılacak" hedefi kapsamında ne yapılmıştır? Atık su arıtma tesislerini gerektiği gibi işletmeyen kaç OSB'nin rehabilitasyon ve iyileştirme çalışmaları yapılarak, ileri arıtma teknolojilerine geçişi sağlanmıştır?
11. Eylem Planı'nın 9. maddesinde yer alan "Atık su arıtma tesislerinin yapımı ve işletilmesini çok daha kolay hale getirmek için kamu-özel sektör iş birliği modelleri hayata geçirilecek" hedefi kapsamında kaç adet kamu-özel sektör iş birliği modeli gerçekleştirilmiştir?

12. Eylem Planı'nın 11. maddesinde yer alan "Tersanelerde temiz üretim teknikleri yaygınlaştırılacak" ifadesi kapsamında kaç adet tersanede "temiz üretim tekniklerine" geçilmiştir? Kast edilen "temiz üretim tekniği" nedir?
13. Eylem Planı'nın 15. maddesindeki "Marmara Denizi'yle ilişkili havzalarda, dere yataklarına yapay sulak alanlar ve tampon bölgeler oluşturularak kirliliğin denize ulaşması önlenecektir" hedefi kapsamında Marmara Denizi'yle ilişkili kaç havzada, kaç dere yatağında, kaç adet yapay sulak alan ve tampon bölge oluşturulmuştur?
14. Eylem Planı'nın 17. maddesinde yer alan "Fosfor ve yüzey aktif madde içeren temizlik malzemelerinin kullanımı aşamalı olarak azaltılacaktır" hedefi kapsamında ne kadar fosfor ve yüzey aktif madde içeren temizlik malzemelerinin kullanımı azaltılmıştır?
15. Eylem Planı'nın 18. maddesinde yer alan "Marmara Denizi'ndeki tüm hayalet ağlar 1 yıl içerisinde temizlenecek" hedefi gerçekleşmiş midir? Marmara Denizi'ndeki "Tüm hayalet ağlar temizlendi" diyebilir miyiz?